



ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a členov senátu JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **J. P.**, bývajúcej v N., proti žalovaným 1/ **S. T.**, bývajúcemu v N., 2/ **M. H.**, bývajúcemu v N., obom zastúpeným S. s.r.o., so sídlom v Č., **o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 11 C 124/2006, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu Žiliny zo 16. júna 2009 sp. zn. 8 Co 379/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Čadca rozsudkom z 5. novembra 2008 č.k. 11 C 124/2006-107 žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke uzavretej 29. júla 2005 medzi účastníkmi konania formou notárskej zápisnice pod N X., Nz X., zamietol. Žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovaným 1/, 2/ náhradu trov konania v sume 155 525,90 Sk. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalobkyňa v snahe pomôcť svojmu synovi, ktorý mal

finančné problémy, uzatvorila so žalovanými 1/, 2/ zmluvu o pôžičke, na základe ktorej jej žalovaní poskytli peňažné prostriedky vo výške 600 000 Sk, pretože pohľadávku žalobkyňa mohla zabezpečiť nehnuteľnosťou, ktorej bola vlastníčkou. V konaní nebolo preukázané, že by žalobkyňa nemala vôľu uzavrieť spornú zmluvu o pôžičke, notársku zápisnicu podpísala dobrovoľne, s jej obsahom, ktorý jej bol prečítaný a vysvetlený, prejavila súhlas svojím podpisom. Predmetný právny úkon bol urobený v súlade s § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka; dôvod neplatnosti tohto úkonu nebol zistený. Požičaná suma bola žalobkyni pred podpísaním notárskej zápisnice odovzdaná v aute na parkovisku, čím predpoklady vzniku právneho vzťahu podľa § 657 Občianskeho zákonníka boli v celom rozsahu naplnené. Z dôvodu, že predmetná zmluva o pôžičke nie je neplatným právnym úkonom (ako sa žalobkyňa podanou žalobou domáhala), žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 16. júna 2009 sp. zn. 8 Co 379/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že zmluva o pôžičke uzavretá 29. júla 2005 medzi účastníkmi konania formou notárskej zápisnice pod N X., Nz X. u notárky JUDr. E. V., je neplatná. Žalobkyni nepriznal náhradu trov konania. Po doplnení dokazovania dospel, na rozdiel od súdu prvého stupňa, k záveru, že medzi žalobkyňou a žalovanými 1/, 2/ nevznikol právny vzťah zo zmluvy o pôžičke, pretože v konaní nebolo preukázané odovzdanie peňazí žalovanými žalobkyni. Naopak bolo preukázané, že polovicu zo sumy 600 000 Sk si syn žalobkyne požičal a prevzal od žalovaných ešte niekoľko rokov pred uzavretím predmetnej zmluvy o pôžičke v rokoch 2002 až 2005 a zvyšnú polovicu asi týždeň pred jej uzavretím. V tomto smere uveril výsluchu svedka L. P., syna žalobkyne, keď jeho výpoveď považoval za dostatočne presvedčivú. Keďže v danom prípade medzi účastníkmi nevznikol právny vzťah v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka, rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p. zmenil a žalobe vyhovel. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 150 O.s.p., keď dôvody hodné osobitného zreteľa vzhľadom na to, že žalobkyňa svojím správaním vo významnej miere zapríčinila vznik sporu, keď zmluvu o pôžičke hoci pod naliehaním jej syna podpísala, čím sama sebe privodila stav právnej neistoty, ktorý napokon musela riešiť danou žalobou.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/, 2/ dovolanie s uvedením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Nesúhlasili so záverom odvolacieho súdu, že medzi nimi a žalobkyňou nebola uzavretá zmluva o pôžičke z dôvodu, že nedošlo

k odovzdaniu peňazí žalobkyni. Zotrvali na tom, že žalobkyni peniaze odovzdali. Notárska zápisnica z 29. júla 2005 obsahovala vôľu účastníkov dosiahnuť vrátenie poskytnutej pôžičky vo výške 600 000 Sk, ktorý záväzok bol zabezpečený súhlasom žalobkyne s vykonateľnosťou notárskej zápisnice ako exekučného titulu. Žalobkyňa potvrdila, že obsahu notárskej zápisnice porozumela a dobrovoľne ju podpísala. Vyčítali odvolaciemu súdu, že pokiaľ dospel k záveru, že peňažné prostriedky neobdržala žalobkyňa ale jej syn a žalobkyňa notársku zápisnicu dobrovoľne podpísala, mal daný právny úkon posúdiť podľa § 531 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako prevzatie dlhu, čo však odvolací súd neurobil. Preto navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu zamietol.

Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaných písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorí sú riadne zastúpení (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch

uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dôvody, ktoré by zakladali prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. žalovaní netvrdili a nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Inou vadou konania (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Vadu tejto povahy dovolateľa v dovolaní nenamietali, a existenciu takejto vady nezistil ani dovolací súd.

Z obsahu dovolania žalovaných 1/, 2/ vyplýva, že ako dovolací dôvod uplatňujú ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak odvolací súd posúdil vec podľa normy, ktorá na daný skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu síce určil správne, avšak nesprávne ju interpretoval alebo ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Úlohou odvolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny predpis a či ho aj správne interpretoval.

Podľa ustanovenia § 657 Občianskeho zákonníka zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu.

Z citovaného zákonného ustanovenia teda vyplýva, že pre uzavretie dohody o pôžičke sa nevyžaduje písomná forma, takže táto zmluva môže byť uzavretá i ústne alebo konkludentným spôsobom. Podstatnou náležitosťou obsahu takejto dohody je okrem označenia zmluvných strán, predovšetkým určenie predmetu pôžičky; z obsahu zmluvy musí vyplývať i povinnosť dlžníka vrátiť veci rovnakého druhu (peňazí). Keďže táto zmluva je reálnou zmluvou (kontraktom), k jej uzavretiu zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi. Dokiaľ k odovzdaniu peňazí nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne.

Ako vyplýva z vykonaného dokazovania, žalobkyňa a žalovaní 1/, 2/ podpísali 29. júla 2005 pred notárkou JUDr. E. V. notársku zápisnicu N X., Nz X., ktorej obsahom bola zmluva o pôžičke, na základe ktorej žalovaní 1/, 2/ požičali žalobkyni každý po 300 000 Sk, ktoré sa žalobkyňa zaviazala vrátiť do 29. júla 2006. Súčasťou notárskej zápisnice je súhlas žalobkyne s vykonateľnosťou zápisnice ako exekučného titulu ako i vyhlásenie žalobkyne, že do splnenia záväzku neprevedie v zápisnici špecifikovanú nehnuteľnosť, ktorej je vlastníčkou, na tretie osoby a že ju nezaťaží vecným bremenom, záložným právom alebo iným vecným bremenom.

V danom prípade bolo pre posúdenie otázky platnosti zmluvy o pôžičke uzavretej medzi účastníkmi konania 29. júla 2005 formou notárskej zápisnice rozhodujúcim zistenie, či došlo k odovzdaniu predmetu pôžičky žalobkyni. Ako už bolo vyššie uvedené, k zmluve o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka nedochádza len na základe dohody zmluvných strán, ale až skutočným odovzdaním predmetu pôžičky dlžníkovi.

V danej veci, ako to vyplýva z vykonaného dokazovania, k odovzdaniu peňazí dlžníčke (žalobkyni) nedošlo, z ktorého dôvodu nemožno zmluvu o pôžičke uzavretú medzi účastníkmi konania považovať za platnú; žalovaní (ako veritelia) v tomto smere nepreukázali tvrdenie, že na základe uzavretej zmluvy o pôžičke odovzdali žalobkyni finančné prostriedky. Naopak z výpovedí žalobkyne ako i svedka Ľ. P. nesporne vyplýva, že k odovzdaniu predmetu pôžičky žalobkyni pred podpísaním notárskej zápisnice nedošlo. Bolo preukázané,

že požičané peniaze boli odovzdané synovi žalobkyne v dvoch častiach, jedna v priebehu rokov 2002 až 2005 a druhá pred podpísaním notárskej zápisnice. V tomto smere dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom hodnotí výpoveď svedka Ľ. P. z hľadiska hodnovernosti vzhľadom na príbuzenský vzťah k žalobkyňi a jeho vzťah k žalovaným, od ktorých si už v minulosti požičal peniaze a má voči nim nesplatené záväzky, s ktorými závermi sa v celom rozsahu stotožňuje, keďže zodpovedajú zistenému skutkovému stavu danej veci a zásadám pre hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p.

Pokiaľ dovolatelia v dovolaní vyčítali odvolaciemu súdu, že predmetnú zmluvu o pôžičke neposudzoval podľa § 531 ods. 2 Občianskeho zákonníka, dovolací súd túto výčitku nepovažuje za dôvodnú. Odvolací súd vzhľadom na predmet konania daný uplatnenou žalobou bol ním viazaný a mohol rozhodovať len o tom, čo žalobkyňa podanou žalobou urobila predmetom konania. Námietka žalovaných, že zmluva o pôžičke, ktorej neplatnosti sa žalobkyňa domáhala, je prevzatím dlhu žalobkyňou podľa § 531 ods. 2 Občianskeho zákonníka, je námietkou novou, žalovanými uplatnenou až v dovolacom konaní; v preskúvanom konaní nebola nikým z dovolateľov prednesená a takýto poznatok ani inak nevyšiel najavo. Na nové tvrdenie v dovolacom konaní nemožno prihliadnúť. Konanie na dovolacom súde má preskúvaciu povahu. To znamená, že správnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nemožno hodnotiť s prihliadnutím na nové skutočnosti, ktoré nemohol odvolací súd brať do úvahy, lebo mu neboli známe; nevyplývali z výsledkov dokazovania ani z prednesov účastníkov. Dovolatelia mali možnosť využiť svoje právo v konaní pred súdmi nižšieho stupňa a keď tak neurobili, nemožno vytýkať odvolaciemu súdu, že k nemu neprihliadol. Preto ani v tomto prípade odvolací súd svojím postupom nenaplnil skutkovú podstatu dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Pretože rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu správny a keďže nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaných 1/, 2/ podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnej žalobkyňi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovaným 1/, 2/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej napriek tomu náhradu trov dovolacieho konania

nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková